

УПОВНОВАЖЕНИЙ
Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua тел. (044) 298-70-33

Міністру юстиції України
Денису МАЛЮСЬЦІ

Т.в.о. Голови Державної
екологічної інспекції України
Ігорю ЗУБОВИЧУ
(в частині управління
відходами)

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України
«Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за дотриманням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

На підставі статей 1, 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», під час виконання функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, працівниками Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради з прав людини виявлено порушення прав людини у діяльності Миколаївської міської медичної частини філії Державної установи «Центру охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Миколаївській та Одеській областях (далі – медична частина).

Статтею 49 Конституції України визначено, що держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування.

Статтею 6 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» визначено, що кожний громадянин України має право на охорону

здоров'я, що передбачає медичний догляд, який є необхідним для підтримання здоров'я людини.

Частиною 3 статті 1 Закону України «Про попереднє ув'язнення» визначено, що тримання осіб, взятих під варту, відповідно до завдань кримінального судочинства здійснюється на принципах неухильного додержання Конституції України, вимог Загальної декларації прав людини, інших міжнародних правових норм і стандартів поводження з ув'язненими і не може поєднуватися з навмисними діями, що завдають фізичних чи моральних страждань або принижують людську гідність.

Статтею 11 зазначеного Закону визначено, що медичне обслуговування, а також лікувально-профілактична і протиепідемічна робота в місцях попереднього ув'язнення організовуються і проводяться відповідно до законодавства про охорону здоров'я.

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не повинен зазнавати тортур або жорстокого, нелюдського або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Усупереч наведеним вимогам законодавства під час відвідування медичної частини 18.07.2024 виявлені факти порушення прав людини, що потребують вжиття невідкладних заходів реагування щодо усунення виявлених недоліків, причин та умов, що їм сприяють, притягнення винних осіб до відповідальності.

У порушення пункту 4 глави 1 розділу X Правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 14.06.2019 № 1769/5 (далі - ПВР СІЗО), у складі медичної частини відсутні палати для надання медичної допомоги в умовах стаціонару.

У порушення Порядку організації медичної допомоги на первинному, вторинному (спеціалізованому), третинному (високоспеціалізованому) рівнях із застосуванням телемедицини, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України (далі – МОЗ) від 19.10.2015 № 681, лікарі медичної частини позбавлені можливості здійснювати запити на телемедичне консультування та

отримувати консультацію для надання медичної допомоги засудженим та ув'язненим особам через несправність приладу (мобільний діагностичний комплекс IDIS7500).

У порушення вимог пункту 1 глави II «Стандарту інфекційного контролю для закладів охорони здоров'я, що надають допомогу хворим на туберкульоз», затвердженого наказом МОЗ від 01.02.2019 № 287, та пункту 8 глави 2 розділу X ПВР СІЗО особи, які мають захворювання на туберкульоз, перебувають в камерах, які не передбачені для ізолювання осіб з інфекційними захворюваннями та розміщені на другому поверсі режимного корпусу, поруч з камерами інших ув'язнених. Вищевказане порушує заходи інфекційного контролю, що може призвести до поширення туберкульозної інфекції в установі.

У Стандартах Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (далі - КЗК) [CPT/Inf (2001)16] наголошується, що поширення інфекційних хвороб, зокрема, туберкульозу, гепатиту і ВІЛ/СНІД перетворилось на велику проблему в ряді країн Європи. Такі хвороби небезпечні для всього населення, але їхнє розповсюдження набуло особливо жаклих вимірів у деяких пенітенціарних системах. У зв'язку з чим комітет неодноразово висловлював серйозні занепокоєння щодо неадекватності заходів, спрямованих на розв'язання зазначеної проблеми. Крім того, умови, в яких часто утримують позбавлених волі, лише сприяють розповсюдженню інфекційних хвороб.

Разом з тим група НПМ виявила ув'язнених, які мають встановлені гострі респіраторні вірусні інфекції, пневмонію, водночас не були ізолювані в окремі приміщення та перебувають в одній камері спільно із здоровими ув'язненими.

У ході конфіденційного спілкування з ув'язненими та засудженими, останні повідомили, що лікар-стоматолог серед методів лікування застосовує лише видалення зубів та профілактичні огляди. Так, під час відвідування групою НПМ встановлено, що стоматологічний кабінет не забезпечено необхідними медикаментами, пломбувальними та іншими витратними матеріалами, які необхідні для надання необхідної стоматологічної допомоги, виявлені лікарські засоби термін придатності, яких закінчився.

Зазначене свідчить про те, що ув'язненні та засуджені, які утримуються в установі, не отримують належної медичної допомоги. Крім того, відсутність дентального рентген-апарату в медичній частині позбавляє лікаря-стоматолога можливості проводити поглиблене стоматологічне обстеження утриманих осіб.

Під час конфіденційного спілкування з ув'язненими надходили численні повідомлення про ненадання або неналежне надання медичної допомоги медичними працівниками. Недостатня кількість працівників установи, які супроводжують ув'язнених осіб до медичної частини, є головною проблемою

обмеження доступу засуджених та ув'язнених осіб до території медичної частини, та відповідно до лікарів.

Відповідно до доповіді КЗК «Медичні служби у в'язницях» (CPT/Inf(93)12-part) під час перебування в ув'язненні позбавлені волі особи повинні мати можливість доступу до лікаря в будь-який час, незалежно від режиму їхнього утримання. Медичне обслуговування повинне бути організоване у такий спосіб, щоб запити стосовно лікарської консультації виконувались без непотрібних затримок.

На день відвідування медична частина незабезпечена швидкими тестами на вірусний гепатит С, що не забезпечує ефективного діагностування захворювання відповідно до Стандартів медичної допомоги при вірусному гепатиті С у дорослих, затверджених наказом МОЗ від 15.01.2021 № 51. Зі слів медичного персоналу наразі подана заявка на закупівлю тестів або їх перерозподіл між філіями.

У порушення Правил зберігання та проведення контролю якості лікарських засобів у лікувально-профілактичних закладах, затверджених наказом МОЗ від 16.12.2003 № 584 (далі Правила № 584), медична частина не забезпечена необхідною кількістю стелажів, шаф, холодильників, піддонів, підтоварників з дотриманням необхідних умов освітлення. Лікарські засоби та медичні вироби зберігаються на підлозі в різних приміщеннях медичної частини.

Відповідно до пункту 4 розділу II Правил № 584 у приміщеннях медичної частини, де зберігаються лікарські засоби, слід підтримувати температуру та вологість повітря, які відповідають вимогам інструкції для медичного застосування лікарського засобу. В медичній частині (кабінет лаборанта, кабінет провізора) порушуються умови зберігання лікарських засобів, що підтверджується показаннями приладу для вимірювання температури та вологості. Не забезпечена справність засобів вимірювальної техніки і не проведена метрологічна повірка.

У порушення розділу VIII Державних санітарних норм і правил «Санітарно-протиепідемічні вимоги до закладів охорони здоров'я, що надають первинну медичну (медико-санітарну) допомогу», затверджених наказом МОЗ від 02.04.2013 № 259, приміщення медичної частини потребують проведення ремонтних робіт: стіни, стеля місцями мають відлущену фарбу, відбиту кахельну плитку, на панелях стін тріщини, оголені електричні дроти, що унеможлиблює належну дезінфекційну обробку приміщень та несе загрозу здоров'ю особам, які перебувають у медичній частині.

В медичній частині виявлено лікарські засоби, термін придатності яких закінчився, що порушує вимоги статті 23 Закону України «Про лікарські засоби». Правилами утилізації та знищення лікарських засобів, затвердженими наказом МОЗ № 242 від 24.04.2015 (далі - Правила № 242), визначені загальні

вимоги поводження з лікарськими засобами, що не підлягають подальшому використанню з метою недопущення попередження негативного впливу на здоров'я людини та навколишнє природне середовище. Такі лікарські засоби вилучаються з обігу, а факт їх наявності фіксується актом. Форма акта про наявність лікарських засобів, що не підлягають подальшому використанню, для суб'єктів господарювання наведена у додатку 1 до Правил № 242. Лікарські засоби, що не підлягають подальшому використанню, набувають статусу «відходів» та передаються для утилізації або знешкодження до суб'єктів господарювання, які мають відповідні ліцензії на провадження господарської діяльності у сфері поводження з небезпечними відходами.

У порушення вимог розділу 8 Державних санітарно-протиепідемічних правил і норм щодо поводження з медичними відходами, затверджених наказом МОЗ від 08.06.2015 № 325, яке регулює питання зберігання, перевезення та утилізації медичних відходів категорії «В» встановлено, що зберігання медичних відходів проводиться у непристосованому для цього приміщенні. Адміністрацією медичної частини Акти за 2024 рік про передачу медичних відходів для утилізації не представлені. Надано копію договору між товариством з обмеженою відповідальністю «НЬЮ ЕКОСВІТ» та з іншого боку Благодійною організацією «ВІЛЬНА ЗОНА» про надання послуг (збирання, перевезення, оброблення, утилізація, знешкодження небезпечних відходів) № 22032023 КИ від 22 березня 2023 року, який є додатком до листа «Центра охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» від 08.05.2023 №1444-15/ЦА-23. Термін дії зазначеного договору завершений 31 грудня 2023 року.

Під час перевірки справності автоматичного зовнішнього дефібрилятора виявлено електроди термін придатності, яких завершився, що не забезпечує ефективне використання приладу під час надання домедичної допомоги засудженим при раптовій зупинці кровообігу.

У порушення Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417, протипожежна система не облаштована належним чином, у приміщеннях медичної частини відсутня протипожежна сигналізація, що підвищує ризики пожежної небезпеки та загрожує життю ув'язнених у разі виникнення пожежі.

У порушення статті 12 закону України «Про психіатричну допомогу» в медичних картах пацієнтів відсутня усвідомлена згода особи на амбулаторну психіатричну допомогу за формою № 003-8/о, затвердженою наказом МОЗ від 15.09.2016 № 970. Пунктом 41 Стандартів Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню CPT/Inf(98)12-part) передбачається, що пацієнт, повинен мати змогу дати вільну та усвідомлену згоду на лікування.

В медичній частині не проводиться клінічний аналіз крові хворим, які отримують медичний препарат «Клозапін», згідно наказу МОЗ від 08.08.1995 № 147 «Про гемолітичний контроль при лікуванні лепонексом (клозапіном)», що може бути причиною розвитку ускладнень у вигляді гранулоцитопенії.

Відповідно до вимог Державних будівельних норм України В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», у медичній частині не створено умов щодо утримання осіб з інвалідністю та осіб, що належать до маломобільних груп населення.

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, а також беручи до уваги те, що:

відповідно до підпункту 2⁷ пункту 3 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228, Міністерство юстиції України забезпечує контроль за дотриманням прав людини і громадянина, вимог законодавства щодо виконання і відбування кримінальних покарань, реалізацією законних прав та інтересів засуджених та узятих під варту осіб;

відповідно до пункту 3 Положення про Державну екологічну інспекцію України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19.04.2017 № 275, Державну екологічну інспекцію України здійснює у межах повноважень, передбачених законом, державного нагляду (контролю) за додержанням вимог законодавства, зокрема, щодо поводження з відходами;

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Розглянути подання та вжити заходів, спрямованих на усунення виявлених у ході реалізації функцій національного превентивного механізму наведених порушень прав людини та недопущення катувань, інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання у діяльності Миколаївської міської медичної частини філії Державної установи «Центру охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Миколаївській та Одеській областях.

2. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних осіб до встановленої законом відповідальності та про результати розгляду подання у місячний строк повідомити Уповноваженого, додавши на підтвердження відповідну інформацію та копії документів.

3. Державній екологічній інспекції України вжити заходи державного нагляду (контролю) за додержанням вимог законодавства, зокрема, щодо управління (поводження) медичними відходами на території Миколаївської

міської медичної частини філії Державної установи «Центру охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Миколаївській та Одеській областях, та у разі виявлення порушень вжити заходів щодо притягнення винних осіб до встановленої законом відповідальності.

Звертаю увагу, що відповідно до статті 188⁴⁰ Кодексу України про адміністративні правопорушення невиконання законних вимог Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток: звіт про результати відвідування Миколаївської міської медичної частини філії Державної установи «Центру охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Миколаївській та Одеській областях на 15 арк.

**Уповноважений Верховної
Ради України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Наталія Любченко 050 967 9551

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав
людини
№10948.2/24/39.3 від 21.08.2024
КЕП: Лубінець Д. В. 21.08.2024 19:01
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400